

SMÄRTA HOS HÄST

Introduktion:

Hästar är både flockdjur och bytesdjur, och därför har de utvecklat ett beteende som gör att de kan dölja smärta. I naturen kan ett djur som visar tecken på svaghet eller smärta lätt bli ett mål för rovdjur eller bli utstött från flocken. Därför är det en fördel att kunna kamouflera sina smärtor.

Smärta hos hästar uttrycks ofta på subtila sätt, som till exempel förändringar i gångart, kroppshållning, aktivitetsnivå eller minskat intresse för sociala interaktioner. Hästarna kan också undvika vissa rörelser som orsakar smärta.

Denna förmåga att dölja smärta gör det svårt att upptäcka när hästen verkligen har smärtor och därför är det viktigt att vara uppmärksam på även små förändringar i beteendet.

Även om hästägare och tränare alltid vill det bästa för sina hästar, kan smärtbeteendet vara så subtilt att det inte upptäcks och hästen används i träning trots att den lider av kronisk smärta.

Olika studier från Danmark, Sverige, England och USA har fokuserat på ridhästar både vid tävlingar och i deras dagliga miljöer. Gemensamt för hästarna var att deras ägare och ryttare tyckte att hästarna var friska och krya. Objektiva undersökningar visade dock att mer än 50 % av hästarna hade någon form av hälta eller annan smärta som var lokaliserad till rörelseapparaten.

Kronisk smärta påverkar både hästens välbefinnande och prestation. Långvarig smärta kan höja stressnivåerna, minska toleransen och försvaga immunförsvaret. Därför är det viktigt att kunna känna igen hästens smärtsignaler.

Denna broschyr ger dig som hästägare eller tränare verktyg för att objektivt och systematiskt bedöma hästens smärtstatus under ridning.

De 24 beteendemarkörerna för smärta

Schemat på följande sida fokuserar på smärtbeteende under ridning. 24 olika beteendemarkörer som är kopplade till smärta har listats.

Efter en bra uppvärmning observeras hästen under ridning i minst 10 minuter i skritt, trav och galopp samt på både vänster och höger volt.

Om du ser någon av de beskrivna beteendemarkörerna, ska du anteckna dem.

Om det finns 8 eller fler markörer (av de 24) tyder det på smärta i rörelseapparaten, och det kan vara dags att kontakta veterinären för en närmare undersökning.

Genom att skanna denna QR-kod kommer du till en sida med bilder av varje beteendemarkör, så att de är lättare att känna igen.

https://static1.squarespace.com/static/630264eadd08da74c4f27a5a/t/6407456c640c094aa88d00a0/1678198132343/TWTP_24+Behaviours_mobile+version_v2+3.06.23.pdf

24 beteendemarkörer för smärta hos den ridna hästen

MARKÖR	JA/NEJ
Öronen bakåtvridna eller platta (båda eller bara ett) i ≥ 5 sekunder; läggs upprepade gånger platt bakåt.	
Ögonlocken stängda eller halvt stängda i 2–5 sekunder i taget; frekvent blinkande.	
Sclera (det vita i ögat) syns tydligt upprepade gånger.	
Intensivt stirrande eller blankt uttryck i ≥ 5 sekunder.	
Munnen öppnas och stängs upprepade gånger med tänderna isär, i ≥ 10 sekunder.	
Tungan är framme och/eller rör sig in och ut upprepade gånger.	
Bettet dras genom munnen till ena sidan upprepade gånger.	
Upprepade förändringar i huvudets position, inte i takt med travet.	
Huvudets position ändras regelbundet, huvudet kastas eller lutas från sida till sida.	
Huvudet (linjen från panna till mule) hålls framför lodrät linje ($> 30^\circ$) i ≥ 10 sekunder.	
Huvudet (linjen från panna till mule) hålls bakom lodrät linje ($> 10^\circ$) i ≥ 10 sekunder.	
Konstant lutad huvudhållning eller upprepade svängningar av huvudet.	
Svansen hålls pressad mot mitten eller till ena sidan.	
Svansen svänger i stora rörelser upprepade gånger under övergångar.	
Förhastad gångart (frekvens av travsteg $> 40/15$ sekunder); oregelbunden rytm i trav eller galopp; upprepade hastighetsändringar i trav eller galopp	
För långsam gångart (frekvens av travsteg $< 35/15$ sekunder); passageliknande trav.	
Rör sig i tre spår i trav eller galopp.	
Byter galopp upprepade gånger, antingen framtill och/eller bak; upprepade språng med fel ben.	
Spontana ändringar i gångart (t.ex. brytning från galopp till trav, eller trav till galopp).	
Snubblar eller "släpar" växelvis det ena eller andra bakbenet flera gånger.	
Plötslig ändring av riktning, blir skrämd.	
Motvilja mot att röra sig framåt, stannar spontant.	
Stegrar sig.	
Bockar eller sparkar bakut (ett eller båda bakbenen).	

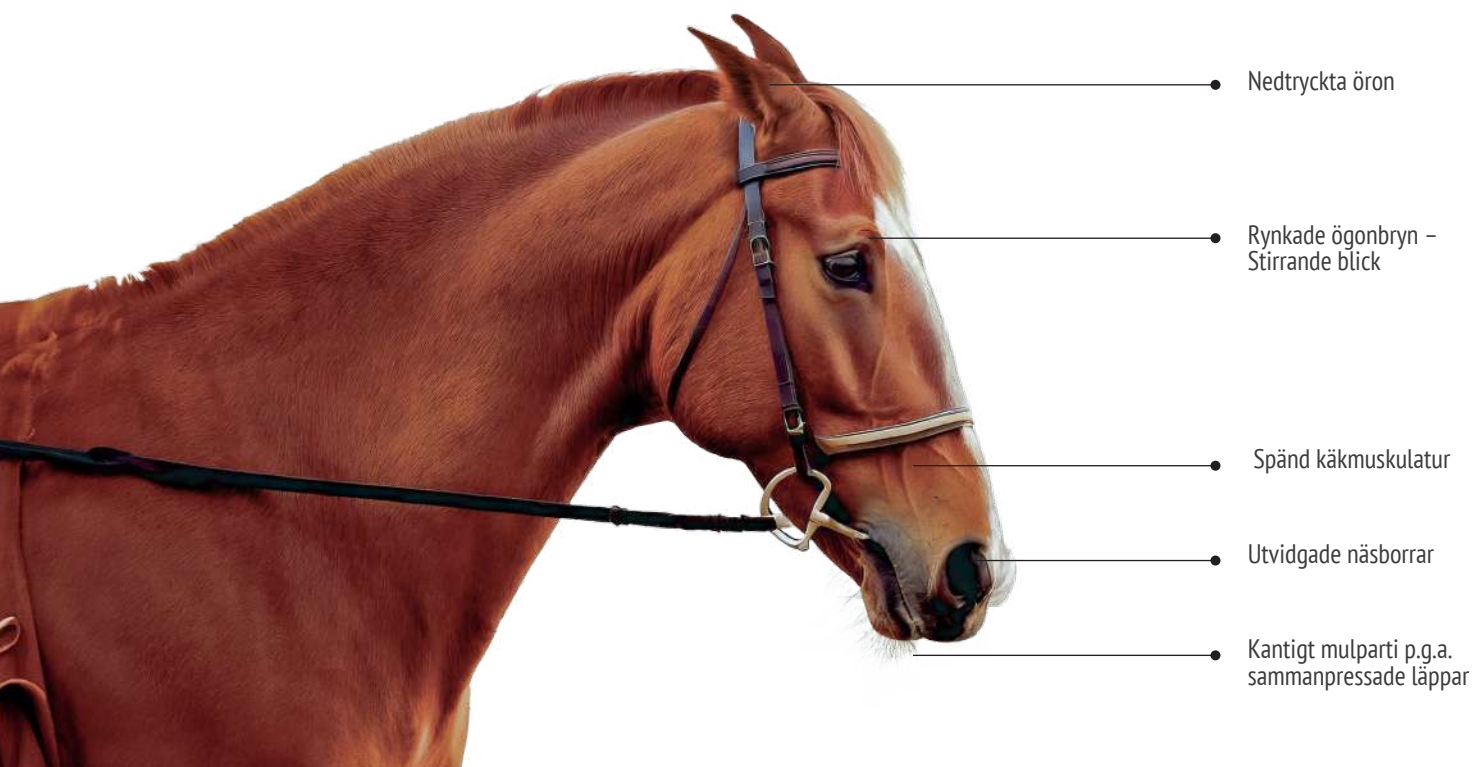
Hästens andra smärtor

Det kan finnas många orsaker till att en häst har smärta. Schemat på föregående sida har fokuserat på smärtor i rörelseapparaten. Ett annat verktyg för att känna igen smärta hos hästar är **Hästens "pain face"** som visas på bilden här:

Hästens "pain face" indikerar tydligt när hästen har ont, men inte vad som orsakar denna smärta.

Hästar som uppvisar "pain face", men inte får särskilt höga poäng i förhållande till de "24 smärtmarkörerna", kan fortfarande lida av smärta.

Här kan en grundlig utredning av en veterinär vara nödvändig.

Kronisk smärta

När hästen lever med kronisk smärta höjs hästens stressnivå.

Vid förhöjd stressnivå ökar kortisolhalten i blodet, vilket kan leda till:

- Sämre immunförsvar → ökad mottaglighet för sjukdomar
- Beteendeförändringar (ökad irritabilitet, blir mer introvert, saknar energi, mer ängslig).
- Ökad risk för magsår i den röda delen av magsäcken.
- Minskat blodflöde till magtarmkanalen och därmed ökad risk för kolik och andra matsmältningsrelaterade problem.
- Minskad aptit och törst.

Vad kan du använda denna kunskap till?

Med detta schema i handen blir du som hästägare/tränare kapabel att bedöma din hästs välbefinnande på ett objektivt och systematiskt sätt.

Ju mer du använder schemat och ju fler hästar du bedömer, desto bättre blir du på att känna igen när en häst har smärta. Du kan troligen inte avgöra var smärtan kommer ifrån, men du kommer inte att tvivla på att hästen har smärta.

Som hästägare är du den som känner din häst bäst.

Ibland upplever man små beteendeförändringar som man inte kan förklara, men som man inte tvivlar på att finns.

Här kan smärtschemat vara en stor hjälp när du ska prata med din veterinär.

 Bimeda®
Nordic

Denna broschyr kan hämtas som PDF på vår hemsida www.bimedanordic.com